

Archeologienota

Vilvoorde, Harensessteenweg - Fredor
De Bockstraat

Deel 2: Programma
van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Overzicht maatregelen	2
3	Gemotiveerd advies	3
3.1	<i>Datering en interpretatie onderzoeksterrein</i>	3
3.2	<i>Waardering archeologische vindplaatsen</i>	3
3.3	<i>Impactbepaling</i>	3
3.4	<i>Bepalingen van de maatregelen</i>	4
3.4.1	Kennispotentieel verder (voor)onderzoek	4
3.4.2	Volledigheid van het vooronderzoek	4
3.4.3	Keuze verder vooronderzoek	5
4	Programma van Maatregelen: vooronderzoek	6
4.1	<i>Administratieve gegevens advieszone</i>	6
4.2	<i>Onderzoeksopdracht</i>	6
4.2.1	Afbakening onderzoeksterrein	6
4.2.2	Onderzoeksdoelstellingen	7
4.2.3	Onderzoeksvragen	7
4.3	<i>Maatregelen landschappelijk bodemonderzoek</i>	7
4.3.1	Methoden en technieken	7
4.3.2	Potentieel vervolgtraject	8
4.3.3	Eventuele afwijkende methodiek	9
4.4	<i>Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk</i>	9
4.5	<i>Sloopvoorwaarden</i>	9
5	Lijsten	10
5.1	<i>Plannenlijst</i>	10
5.2	<i>Tabellenlijst</i>	10
6	Bibliografie	11

1 Administratieve gegevens

Algemeen

Naam site	Vilvoorde, Harensessteenweg - Fredor De Bockstraat
Ligging	Harensessteenweg - Fredor De Bockstraat, gemeente Vilvoorde, provincie Vlaams-Brabant
Kadaster	Gemeente Vilvoorde, Afdeling 4, Sectie H, Percelen 340D8 (deel), 340G9 (deel), 340K10, 340H10 (deel), openbare weg
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2025-0633
Reeds uitgevoerd vooronderzoek	Bureauonderzoek (2025H169)
Bewaarplaats archief	BAAC Vlaanderen

Actoren

Auteur	Tina Dyselinck
Betrokken actoren	Nvt
Betrokken derden	Nvt

Plangebied

Oppervlakte plangebied	5.194 m ²
Oppervlakte advieszone	3.905 m ²
Kartering gewestplan	0132 - gebied voor stedelijke ontwikkeling

Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen¹, tenzij anders vermeld.

¹ GEOPUNT VLAANDEREN 2023 – administratief, historisch, orthofotografisch

2 Overzicht maatregelen

ADVIES	OPPERVLAK / AANTAL	TIJDSTIP	VOORWAARDE
LANDSCHAPPELIJKE BORINGEN	4 BORINGEN	IN OVERLEG OPDRACHTGEVER	MET TOEGANKELIJKHEID TERREIN

3 Gemotiveerd advies

3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Het plangebied bevindt zich in de riviervallei van de Zenne waarin de Zenne tot zijn kanalisatie in het begin van de 20ste eeuw (1904) meanderde. Pas vanaf die kanalisatie werd het terrein geschikt gemaakt voor bebouwing, waardoor de eerste gebouwen pas laat verschenen, rond de jaren 60 van de vorige eeuw. Langzaam werd het plangebied volledig dichtgebouwd (2000-2003). Pas recent zijn een deel van deze gebouwen gesloopt.

3.2 Waardering archeologische vindplaatsen

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn. Het plangebied werd niet specifiek bij naam vermeld in de historische bronnen.

Gezien het plangebied zich bevindt in de riviervallei van de Zenne is de verwachting binnen het plangebied vrij specifiek. Gewone bewoningssporen of *off-site* fenomenen worden niet verwacht gezien de aard van het landschap en de ondergrond. Dergelijke natte gebieden, waarin rivieren tot voor kort vrij konden bewegen, hadden een bepaalde aantrekkingskracht voor de mens, maar deze veranderde van aard doorheen de tijd. Zo zal in oudere periodes vooral het landschap een aantrekkingskracht hebben gehad vanwege de natuurlijke bronnen die elders niet konden gevonden worden en de natuurlijke aantrekkingskracht van de omgeving als hogere macht. Zo kunnen er in dit gebied vooral locatiespecifieke zaken gevonden worden, zoals viswieren, fuiken, knuppelpaden, depots, kades, oeverbeschoeiingen, vaartuigen, ... Inrichtingen voor hooiweides en natuurbeheer kunnen eveneens verwacht worden.

Gezien er in de omgeving een intense occupatie gesuggereerd wordt uit de late ijzertijd en de Romeinse periode zullen uit deze periode wel contexten te verwachten zijn, net als uit oudere periodes, die tot op heden nog niet zijn aangetroffen in de regio.

3.3 Impactbepaling

Bij deze impactanalyse dient rekening gehouden te worden met een marge van 20 cm bovenop de geplande ingreep. Het is namelijk waarschijnlijk dat de ondergrond onmiddellijk onder de geplande werken eveneens in enige mate geroerd zal worden bij de uitvoering van deze werken door impact van werfverkeer, weersinvloed, drukverschillen, verschil in waterhuishouding en dergelijke meer.

Tabel 1: Soorten ingreep met hun impact

TYPE INGREEP	OPPERVLAKTE (M ²)	DIEPTE INGREEP (CM)
SLOOP	582	Tot onder de funderingsdiepte van muren en vloer
WATERBUFFER	541	Naar 13.00 +m TAW
WEGENIS	667	65

AANWERKEN	1.601	Bouwvoor
GEMEENSCHAPSTUIN	514	Bouwvoor
	3.905	

3.4 Bepalingen van de maatregelen

3.4.1 Kennispotentieel verder (voor)onderzoek

Het plangebied bevindt zich in een natte context die in het verleden een zeer specifieke aantrekkingskracht had voor de mens, waardoor ook specifieke sporen en vondsten kunnen aangetroffen worden. Gezien de aanwezigheid van een mogelijke late ijzertijd burcht, de Romeinse weg en een muntschat langs de loop van deze weg, kunnen zeker uit deze periode archeologische sporen en vondsten gedaan worden, maar ook oudere en jongere contexten kunnen niet uitgesloten worden. De aard van deze vondsten en sporen maken deze zeer zeldzaam gezien dit soort vondsten en sporen weinig worden aangetroffen. Hun locatiespecifieke eigenschappen maken dit uitzonderlijk moeilijk. In Vilvoorde zouden de vondsten het belang van de stad bevestigen in die bepaalde periodes.

3.4.2 Volledigheid van het vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon onvoldoende bepaald worden. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek² is verder vooronderzoek aangewezen.

Gezien er geen informatie voor handen is of de bodem in het plangebied nog intact is, vooral na de intense bebouwing en daaropvolgende sloopwerken in de 20ste eeuw, is een landschappelijk bodemonderzoek de eerste stap. Op basis van de resultaten van dit onderzoek kunnen volgende stappen uiteengezet worden of het plangebied worden vrijgegeven indien het volledig is verstoord.

² AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

3.4.3 Keuze verder vooronderzoek

Tabel 2: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode

METHODE	MOGELIJK	NUTTIG	SCHADELIJK	NOODZAKELIJK	MOTIVATIE
GEOFYSISCH ONDERZOEK	JA	NEE	NEE	NEE	NIET GESCHIKT VOOR DE VERWACHTE ARCHEOLOGISCHE CONTEXTEN
VELDKARTERING	JA	NEE	NEE	NEE	NIET GESCHIKT VOOR VOORGESCHIEDENIS VAN HET TERREIN
LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK	JA	JA	NEE	JA	VRAGEN NAAR DE INTACTHEID VAN DE BODEM STAAN NOG OPEN
VERKENNEND/WAARDEREND BOORONDERZOEK	JA	NEE	NEE	NEE	ER IS GEEN STEENTIJD POTENTIEEL
PROEFPUTTEN-ONDERZOEK STEENTIJD	JA	NEE	JA	NEE	ER IS GEEN STEENTIJD POTENTIEEL
PROEFSLEUVEN/PROEFPUTTEN ONDERZOEK	JA	NEE	JA	NEE	NIET GESCHIKT VOOR DE VERWACHTE ARCHEOLOGIE

Om de intactheid van de bodem te onderzoeken, is het landschappelijk bodemonderzoek de meest geschikte methode. Met een kleine impact kan het gebied geëvalueerd worden en kan een verder onderzoekstraject uitgezet worden of kan het gebied vrijgegeven worden.

Wanneer de bodem niet is verstoord na de bouwactiviteit in de 20ste eeuw, is een werfbegeleiding de meest geschikte methode om de archeologische contexten in het plangebied op te sporen. Door de aard van de te verwachten contexten is verder vooronderzoek namelijk niet geschikt. De kans om deze sporen aan te treffen bij een proefsleuvenonderzoek is zeer laag. De uit te voeren werken, namelijk de aanleg van een wegenis en de daarnaast aan te leggen waterbuffer zijn echter uiterst geschikt om archeologisch op te volgen en de mogelijk aan te treffen archeologische contexten vervolgens te documenteren met een minimale impact op de werken.

4 Programma van Maatregelen: vooronderzoek

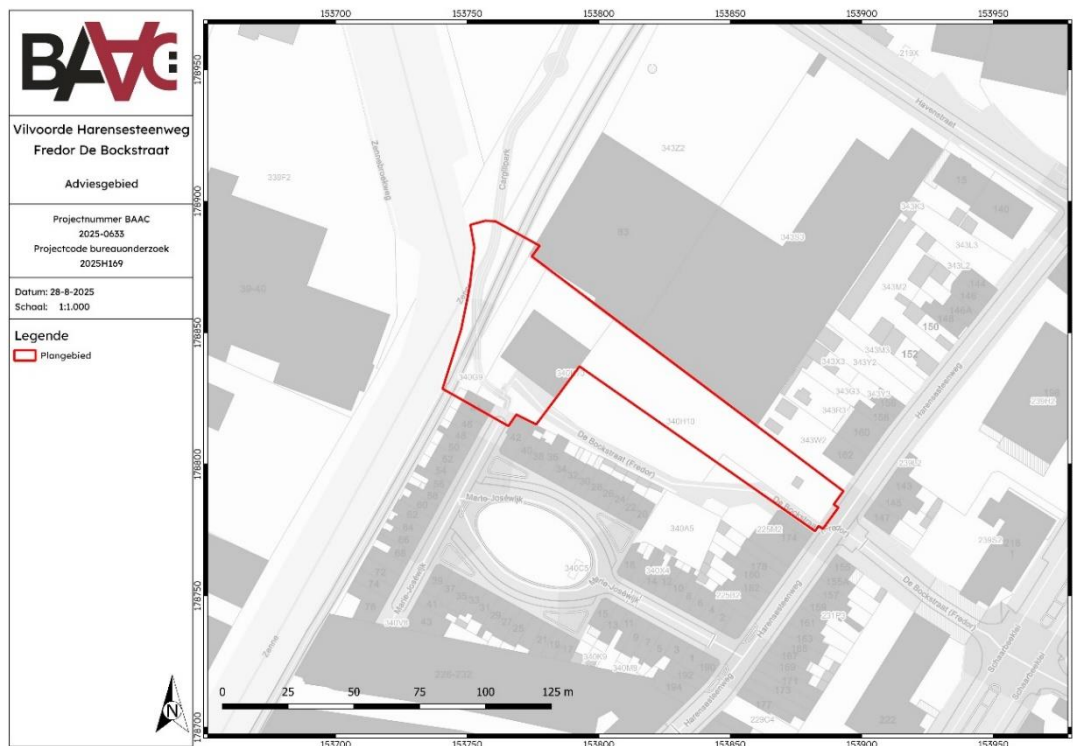
4.1 Administratieve gegevens advieszone

Naam site	Vilvoorde, Harensesteenweg - Fredor De Bockstraat		
Ligging	Harensesteenweg - Fredor De Bockstraat, gemeente Vilvoorde, provincie Vlaams-Brabant		
Kadaster	Gemeente Vilvoorde, Afdeling 4, Sectie H, Percelen 340D8 (deel), 340G9 (deel), 340K10, 340H10 (deel), openbare weg		
Coördinaten	Noordwest:	x:153750.93	y:178891.66
	Noordoost:	x:153892.48	y:178789.97
	Zuidwest:	x:153740.68	y:178827.75
	Zuidoost:	x:153881.70	y:178774.78
Oppervlakte advieszone	5.194 m ²		

4.2 Onderzoeksoopdracht

4.2.1 Afbakening onderzoeksterrein

Het zo goed als volledige plangebied zal onder handen genomen worden bij de toekomstige werken, zowel door de sloop als de aanleg van de wegenis en waterbuffer en het aanwerken van het terrein, waardoor ook voor het verdere traject het plangebied in zijn geheel wordt geselecteerd.

Plan 1: Plangebied met afbakening van de zone voor vervolgonderzoek (digitaal; 1:1; 28.08.2025)

4.2.2 Onderzoeksdoelstellingen

De doelstellingen van het verder vooronderzoek zijn dezelfde als de algemene doelstellingen van het vooronderzoek, zijnde het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische site en de karakteristieken en bewaringstoestand van deze site, alsook een analyse van de relatie met het landschap, de waarde en de impact van de geplande werken.

4.2.3 Onderzoeksvragen

Bodem en paleolandschap

- Welke bodemhorizonten worden in de boringen of profielen aangetroffen en wat is de genese ervan? Welke zijn de bodemprocessen die hiermee geassocieerd worden?
- Vertegenwoordigen deze horizonten relevante archeologische niveaus?
- Indien deze horizonten relevante archeologische niveaus omvatten:
 - o Wat is de aard van dit niveau?
 - o Heeft dit niveau een duidelijke begrenzing?
 - o Wat is de bewaringstoestand van dit niveau?
 - o Wat is de impact van de geplande graafwerken op dit niveau?

4.3 Maatregelen landschappelijk bodemonderzoek

4.3.1 Methoden en technieken

Algemene bepalingen

Voor de *algemene bepalingen* wordt verwezen naar de desbetreffende hoofdstukken in de Code Goede Praktijk.³

Specifieke methodologie

Inplanting

Rekening houdende met de natuurlijke, archeologische en technische omstandigheden werden de boringen zo gelijkmatig mogelijk over het areaal van de geplande verstoring verspreid. Het plangebied bestaat uit vier verschillende percelen waarin telkens één boring wordt geplaatst.

Wordt één van de boringen als verstoord geïnterpreteerd, dan dient de grootte van deze verstoring in kaart te worden gebracht.

Type en diameter van de grondboor

De boringen worden handmatig uitgevoerd met een (combi)boor van het type Edelman met een diameter van 7 cm.

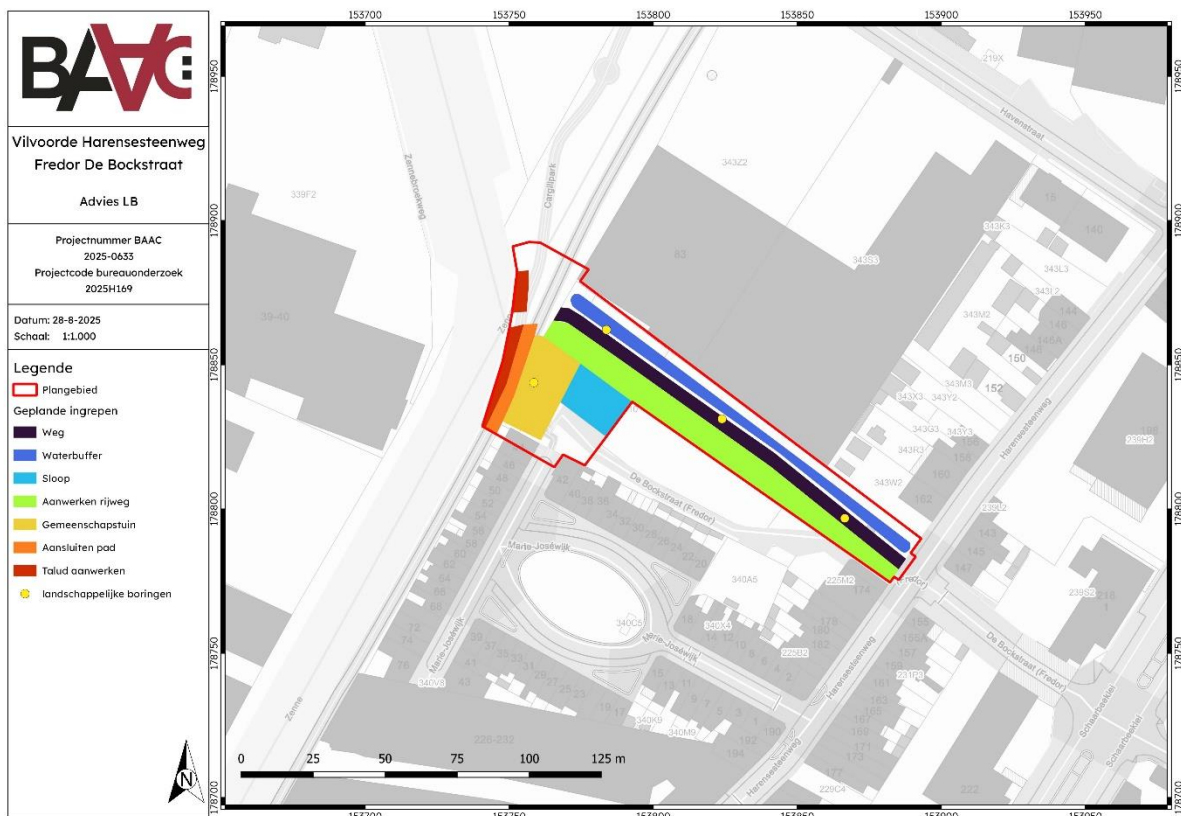
Boordiepte

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020.

Gezien het doel van de landschappelijke boringen vooral bestaat uit het verifiëren van de intactheid van de bodem, de mogelijke aanwezigheid van archeologische contexten binnen een landschappelijke context van een riviervallei, is een diepte van 1 meter of tot onder de eventuele verstoring voldoende. Het is van belang hier de mate van verstoring in het plangebied in kaart te brengen.

Verwerking en interpretatie

De boringen worden per laag of horizont lithologisch en bodemkundig beschreven. Belangrijke bodemeigenschappen, zoals textuur, bodemstructuur, oxidoreductie, kalkgehalte, biologische processen, chemische processen, mineralogische processen en bodemhorizonten worden gedetermineerd en beschreven. De beschrijving van de boringen gebeurt conform de *FAO guidelines for soil description* en de Code van Goede Praktijk.

Plan 2: Inplantingsplan landschappelijke boringen (digitaal; 1:1; 28.08.2025)

4.3.2 Potentieel vervolgtraject

Op basis van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek wordt een verder onderzoekstraject uitgestippeld:

- Indien de bodemopbouw volledig is verstoord en er geen archeologisch niveau meer te verwachten valt, wordt het plangebied vrijgegeven en kunnen de werken zonder verder archeologisch onderzoek aanvatten.
- Als er sprake is van een grotendeels intacte bodemopbouw, wordt voor deze zones een werfbegeleiding voorgeschreven, waarbij de werken archeologisch worden opgevolgd.

4.3.3 Eventuele afwijkende methodiek

In regel wordt het boorgrid gezet zoals voorgesteld in de specifieke methodologie. Indien bepaalde omstandigheden een afwijkende methodologie of techniek vereisen, wordt dit door de erkende archeoloog gemotiveerd in de nota.

4.4 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien. Mochten er tijdens de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem redenen zijn waarom wel wordt afgeweken van de bepalingen in de code, dan worden deze gemotiveerd in het verslag van resultaten.

4.5 Sloopvoorwaarden

De sloop van aanwezige structuren in de advieszone vervolgonderzoek kan voorafgaand aan het archeologisch onderzoek enkel plaatsvinden tot op maaiveldniveau. Alle funderingen of ondergrondse structuren dienen onaangeroerd te blijven tot het archeologisch onderzoek werd afgerond. Ondergrondse elementen kunnen eventueel gedurende het archeologisch onderzoek uitgebroken worden onder begeleiding van de uitvoerende archeoloog, indien het noodzakelijk blijkt voor de uitvoering van het onderzoek.

Uitbreken van verharding in de advieszone vervolgonderzoek kan enkel voorafgaand aan het archeologisch onderzoek plaatsvinden, indien de onderfundering bewaard blijft en na overleg met de uitvoerende archeoloog, al dan niet onder begeleiding hiervan.

Het rooien van de bomen in de advieszone vervolgonderzoek kan voorafgaand aan het archeologisch onderzoek enkel gebeuren tot op maaiveldniveau. Hierbij mag enkel gekapt worden tot maximaal aan het maaiveld. Het uittrekken, ontstronken, uittrezen of andersoortig verwijderen van de wortels is niet toegestaan voorafgaand aan het archeologisch onderzoek. Indien het noodzakelijk is voor het archeologisch onderzoek kunnen deze verwijderd worden gedurende het archeologisch onderzoek, na advies van de uitvoerende archeoloog en al dan niet onder begeleiding hiervan.

5 Lijsten

5.1 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied met afbakening van de zone voor vervolgonderzoek (digitaal; 1:1; 28.08.2025).....	6
Plan 2: Inplantingsplan landschappelijke boringen (digitaal; 1:1; 28.08.2025)	8

5.2 Tabellenlijst

Tabel 1: Soorten ingreep met hun impact	3
Tabel 2: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode.....	5

6 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel. Available at:
https://www.onroerenderfgoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.
- DE BIE, M., 1999. Extensieve prospectie op de Meirberg te Meer & Opgraving van Meer 5 en Meer 6 (Oud-Mesolithicum). *Notae Praehistoricae*, 19, pp.69-70.
- CROMBÉ, P., 2006. The Wetlands of Sandy Flanders (Northwest Belgium): Potentials and prospects for prehistoric research and management. *Nederlandse Archeologische Rapporten*, 31, pp.41-54.
- CROMBÉ, P., PERDAEN, Y. & SERGANT, J., 2003. The wetland site of Verrebroek (Flanders, Belgium): spatial organisation of an extensive Early Mesolithic settlement. In A. LARSSON, L., KINDGREN, H., KNUTSSON, K., LOEFFLER, D., ÅKERLUND, ed. *Mesolithic on the Move. Papers presented at the Sixth International Conference on the Mesolithic in Europe*. Stockholm, pp. 205-215.
- DEPRAETERE, D., DE BIE, M. & VAN GILS, M., 2007. Opgraving van de vroegmesolithische locus 7 te Meer-Meirberg (prov. Antwerpen). *Notae Praehistoricae*, 27, pp.83-87.
- DEPRAETERE, D., VAN GILS, M. & DE BIE, M., 2008. *Aanvullend archeologisch waarderingsonderzoek op het steentijdmonument Meer-Meirberg (Hoogstraten) en opgraving van de vroegmesolithische locus 7*, Brussel.
- LOUWAGIE, G., NOENS, G. & DEVOS, Y., 2005. *Onderzoek van het bodemmilieu in functie van het fysisch-chemisch kwantificeren van de effecten van grondgebruik en beheer op archeologische bodemsporen in Vlaanderen*, Gent.
- PERDAEN, Y. et al., 2011. Op zoek naar prehistorische resten in de wetlands van de Sigmacluster Kalkense Meersen. Prospectief en evaluerend archeologisch onderzoek in het gebied Wijmeers 2, zone D/E (Wichelen, prov. Oost-Vl.). *Relicta - Archeologie, Monumenten- & Landschapsonderzoek in Vlaanderen* 8, 8, pp.9-45.
- TOL, A.J. et al., 2004. *Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie, Amsterdam (RAAP-rapport 1000)*,